

วารสารอาหารและยา
ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 (2566): กันยายน – ธันวาคม
<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/fdajournal/index>

THAI FOOD AND DRUG JOURNAL
Vol. 30 No. 3 (2023): September – December

การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 กับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

จิตต์ประไพ น้อยนวล¹

¹กองควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา นนทบุรี

ที่อยู่ติดต่อ: จิตต์ประไพ น้อยนวล กองควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ถนนติวานนท์ อำเภอเมืองนนทบุรี 11000 jitprapai.n@fda.moph.go.th

Implementation of the Imposition of Pinai Regulatory Fines Act B.E. 2565 to the Hazardous Substances Act B.E. 2535

Jitprapai Noinual¹

¹Cosmetics and Hazardous Substances Control Division, Food and Drug Administration

Contact address: Jitprapai Noinual, Cosmetics and Hazardous Substances Control Division, Food and Drug Administration, Tiwanon Road, Talat Khwan Sub-district, Mueang District, Nonthaburi, 11000, Thailand, jitprapai.n@fda.moph.go.th

Received: 30 May 2023, Revised: 26 July 2023, Accepted: 13 September 2023

บทนำ

พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 25 ตุลาคม 2565 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน 2566 เป็นต้นไป ยกเว้นในส่วนของมาตรา 37 ที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกกฎหมายลำดับรองให้แล้วเสร็จ และมาตรา 38 วรรคหนึ่งเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติตามกฎหมาย มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ตามความในมาตรา 2 ของ พ.ร.บ.¹ โดยกฎหมายฉบับนี้

เป็นหนึ่งในกฎหมายที่สืบทอดเจตนารมณ์ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิด ฯลฯ² การประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้เพื่อปรับเปลี่ยนบทลงโทษบางประการให้เป็นมาตรการปรับเป็นพินัย และมีการกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการให้มีความชัดเจนและ

เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการปรับรูปแบบใหม่เรียกว่า การปรับเป็นพินัย และกำหนดให้มีการนำมาปรับใช้ กับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวในกฎหมาย เฉพาะต่าง ๆ ซึ่งการปรับเป็นพินัยไม่ถือว่าเป็นโทษ ทางอาญา¹ ดังนั้น การมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ฉบับนี้ย่อมส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อผู้กระทำความ ผิดและประชาชนผู้ได้รับผลกระทบที่อยู่ภายใต้บังคับ ใช้ของกฎหมาย รวมถึงเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ การกำกับ ดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพต่าง ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบ ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) นั้น ก็มีกฎหมายในระดับ พ.ร.บ. ที่ปรากฏรายชื่อ ในบัญชี 1 และบัญชี 2 ที่แนบท้ายอยู่ด้วย

การปรับใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็น พินัย พ.ศ. 2565 ต่อการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ วัตถุอันตรายภายใต้พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม² จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง เข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย เช่น ที่มา และเจตนารมณ์ในการยกร่าง สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 และ ความผิดที่เป็นโทษปรับสถานเดียวใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้มี ความรู้ความเข้าใจในภาพรวมและสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ทั้งสองฉบับเพื่อการนำมาปรับใช้ ซึ่งจะ นำเสนอในส่วนของการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ วัตถุอันตรายภายใต้ พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม³ เป็นสำคัญ

ที่มาและเจตนารมณ์ในการยกร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565

โดยปกติเมื่อบุคคลได้กระทำความผิด ที่กฎหมายระบุไว้ว่าเป็นความผิดทางอาญา ผู้กระทำความ ผิดจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าคดีอาญานั้น จะไม่ได้มีลักษณะ เป็นความผิดร้ายแรงที่กระทบต่อศีลธรรมอันดี ของประชาชนส่วนใหญ่ก็ตาม ผลที่ตามมาของการ ถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ผู้กระทำความผิดถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม⁴ และกระบวนการพิจารณาคดีทางศาลอาจใช้เวลา ยาวนาน อีกทั้งใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ทำให้ ต้องสูญเสียเวลา และค่าใช้จ่ายเกินจำเป็น นอกจากนี้ หากผู้กระทำความผิดต้องโทษปรับ ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของวิธีบังคับโทษทางอาญา (ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน) ตามประมวลกฎหมาย อาญามาตรา 18⁵ โดยมุ่งบังคับเอากับทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิด และหากไม่สามารถชำระ ค่าปรับตามคำพิพากษาได้ อาจนำไปสู่กระบวนการ กักขังแทนการชำระค่าปรับต่อไป ประเด็นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสถานะ ทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด กล่าวคือ หากผู้ กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับได้ก็อาจ ไม่ต้องถูกบังคับโทษกักขัง และสามารถกลับไป ดำรงชีวิตได้ตามปกติ ในทางกลับกัน หากผู้กระทำความ ผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้จะต้องได้รับการ พิจารณาโทษกักขัง เพื่อชดเชยการกระทำ

ความผิดต่อไป เหตุผลอีกประการหนึ่ง หากพิจารณา มุมมองของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในเชิงระบบ จะเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ทรัพยากร จำนวนมาก⁶ เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ในขณะที่ทรัพยากรบุคคลในกระบวนการยุติธรรมมีอยู่อย่าง จำกัดและไม่สอดคล้องกับปริมาณคดี ส่งผลให้การ อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนมีความล่าช้า และอาจไม่สอดคล้องกับหลักการที่ว่าประชาชนควร เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรม⁷

จากปัญหาข้างต้นทำให้นานาประเทศ เกิดแนวคิดในการยกเลิกการลงโทษทางอาญา ในฐานความผิดอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่เปรียบเสมือนเครื่องมือ ในการจัดระเบียบสังคมก็ยังคงต้องมีบทลงโทษ เพื่อให้กฎหมายนั้นยังคงสภาพบังคับ และทำให้ กระบวนการบังคับใช้กฎหมายยังคงกระทำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดข้อความคิดของการ พัฒนากฎระเบียบรูปแบบใหม่เพื่อใช้ทดแทน การบังคับโทษทางอาญา⁸ ซึ่งหนึ่งในวิธีดังกล่าว คือ การสร้างการปรับปรุงแบบใหม่ที่เรียกว่าการ ปรับเป็นพินัย สำหรับประเทศไทย สิ่งที่สนับสนุน การมีอยู่ของแนวคิดดังกล่าว ปรากฏชัดอยู่ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560² ในมาตรา 77 ประกอบ มาตรา 258 ค. ด้านกฎหมาย (1) ที่สามารถสรุปเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ว่า ให้มีการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายเพื่อให้รัฐพึง

กำหนดโทษทางอาญาเฉพาะที่เป็นความผิดร้ายแรง และพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล¹ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญและเจตนารมณ์ ในการยกเว้นโดยมุ่งหวังเพื่อใช้เป็นกฎหมายกลาง ในการกำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาและกำหนดโทษ ของการฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง เพื่อให้การกำหนดโทษดังกล่าวมีความเหมาะสม กับสภาพความผิด หรือกำหนดมาตรการลงโทษ ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของ ผู้กระทำความผิด ฯลฯ

พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

พ.ศ. 2565

การปรับเป็นพินัย เป็นรูปแบบค่าปรับ ชนิดใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีฐานรากของแนวคิด มาจากรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 77 ตามที่ได้กล่าว ไปข้างต้น โดยความหมายของคำว่า “พินัย” ตามกฎหมายฉบับนี้มีที่มาจากถ้อยคำที่ปรากฏ ในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายลักษณะ อาญา ร.ศ. 127 ซึ่งหมายความว่า เงินค่าปรับ ที่จ่ายให้ทางราชการ⁹ ซึ่งแนวคิดหลักของกฎหมาย ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยคือ การปรับเปลี่ยน ความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่บัญญัติ อยู่เป็นจำนวนมากในกฎหมายเฉพาะหลายฉบับ ให้เป็นความผิดทางพินัย ซึ่งโทษปรับเป็นพินัย ดังกล่าวไม่ถือเป็นโทษทางอาญา¹ ทั้งนี้ โครงสร้าง และสาระสำคัญสามารถแบ่งได้เป็น 6 ส่วน (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 โครงสร้างและสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565

โครงสร้าง	สาระสำคัญ (มาตรา)
1. คำปรารภและ นิยามศัพท์	- เจตนารมณ์ในการประกาศใช้ มีความยึดโยงกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ที่บัญญัติว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง กฎหมายฉบับนี้จึงกำหนดให้ “ความผิดทางพินัย” เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงและโดยสภาพไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือไม่กระทบต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวาง และความดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญา - ความหมายของความผิดทางพินัยและการปรับเป็นพินัย (ม.3) “ความผิดทางพินัย” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นบัญญัติให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย “ปรับเป็นพินัย” หมายความว่า สิ่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด
2. หมวด 1 บททั่วไป (ม.5-13)	- การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษทางอาญา (ม.5 วรรคสอง) - ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นได้บัญญัติไว้ (ม.7) - ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนที่กำหนด โดยค่าปรับเป็นพินัยให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง (ระดับความรุนแรงของผลกระทบต่อชุมชนหรือสังคม ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิด และสถานะทางเศรษฐกิจ การกระทำความผิดซ้ำ สภาวะและพฤติการณ์อื่น ๆ ของผู้กระทำความผิด) (ม.9) - กรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา อาจถูกปรับเป็นพินัยในอัตราค่าปรับที่ต่ำกว่ากฎหมายบัญญัติ หรือให้ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัย (ม.10) - หากไม่มีคำสั่งปรับฯ หรือฟ้องภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ได้กระทำความผิด คดีเป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น (ม.11) - หากไม่ชำระหรือชำระค่าปรับไม่ครบถ้วนภายใน 5 ปี นับแต่มีคำสั่งหรือคำพิพากษา การบังคับจะสิ้นสุดลง (ม.12 วรรคสอง)
3. หมวด 2 กระบวนการ พิจารณาความผิด ทางพินัย (ม.14-36)	- ฐานอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการปรับเป็นพินัย (ม.14) - หากค่าปรับไม่เกิน 10,000 บาท เจ้าหน้าที่รัฐคนเดียวมีอำนาจปรับได้ หากเกินจากนี้ต้องมีองค์ประกอบเจ้าหน้าที่รัฐไม่น้อยกว่า 3 คน จึงจะมีอำนาจปรับ (ม.14 วรรคสอง) - ความผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่กำหนดค่าปรับสูงสุด (ม.15 วรรคหนึ่ง) - กรณีมีข้อสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่รัฐพบการกระทำความผิด ให้เจ้าหน้าที่รัฐแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ม.19) - หากมีพยานหลักฐานเพียงพอ ให้เจ้าหน้าที่รัฐมีคำสั่งปรับและสั่งค่าสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบทางไปรษณีย์ตอบรับตามหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือตามที่แจ้งไว้แก่หน่วยงานรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ครบ 15 วันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ (ม.20) - คำสั่งปรับตามมาตรา 20 ต้องทำเป็นหนังสือและระบุรายละเอียดตามที่กำหนด (ม.21)

ตารางที่ 1 โครงสร้างและสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 (ต่อ)

โครงสร้าง	สาระสำคัญ (มาตรา)
	- เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจในการสรุปข้อเท็จจริงและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล หากผู้กระทำความผิดปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐฟ้องคดีต่อศาลได้เอง โดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ (ม.23) - คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ เมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้วหรือมีการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับแล้ว หรือผู้กระทำความผิดตาย หรือคดีขาดอายุความตามมาตรา 11 หรือคดีสิ้นสุดตามมาตรา 12 (ม.33) - ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยเป็นประวัติอาชญากรรม (ม.34)
4.บทเฉพาะกาล (มาตรา 37-48)	- การออกกฎหมายลำดับรอง (กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับ) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายฉบับนี้ต้องให้แล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนวันพ้นกำหนด 240 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (25 ตุลาคม 2565) แต่ต้องไม่ใช้บังคับก่อนวันที่ พ.ร.บ.นี้ใช้บังคับ (22 มิถุนายน 2566) (ม.37) - การจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. (ม.38) - การเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามบัญชี 1 แทนทำให้เป็นความผิดทางพินัย รวมทั้งการปรับอัตราโทษปรับอาญาให้เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยด้วย (ม.39) - การเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามบัญชี 2 ให้เป็นความผิดทางพินัย โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (ม.40) - เมื่อพ้นกำหนด 360 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามบัญชี 3 ให้เป็นความผิดทางพินัย รวมทั้งการปรับอัตราโทษปรับอาญาให้เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยด้วย (ม.43)
5. บัญชีท้าย พ.ร.บ.	- บัญชี 1 ความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายท้ายบัญชินี จะถูกปรับเป็นความผิดทางพินัยทันที เมื่อพ้นกำหนด 360 วันหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรายชื่อกฎหมายท้ายบัญชี 1 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อย. ได้แก่ พ.ร.บ.เครื่องสำอางฯ และ พ.ร.บ.เครื่องมือแพทย์ฯ - บัญชี 2 ความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายท้ายบัญชินีจะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยได้โดยให้คณะรัฐมนตรีเสนอการเปลี่ยนแปลงนี้แก่รัฐสภาโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งรายชื่อกฎหมายท้ายบัญชี 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อย. ได้แก่ พ.ร.บ.ยา พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ร.บ. อาหาร และประมวลกฎหมายยาเสพติด - บัญชี 3 ในส่วนนี้ไม่มีกฎหมายในความรับผิดชอบของ อย. แต่อย่างใด
6. หมายเหตุท้าย พ.ร.บ.	- ในส่วนนี้ได้บัญญัติถึงเจตนารมณ์ของการประกาศใช้ รวมถึงความมุ่งหมายที่จะให้กฎหมายนี้เป็นกลไกที่จะสร้างความเป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และประโยชน์ที่ประชาชนผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดจะได้รับหลังจากกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้

พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม³

อย. มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กำจัดแมลงในบ้านเรือน ผลิตภัณฑ์ซักผ้ารูปแบบของเหลว ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง ที่ใช้ในทางบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข เป็นต้น โดยการกำกับดูแลดังกล่าวกระทำภายใต้พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่ง อย. เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับการให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว โดยอาศัยกระบวนการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ทั้งก่อนออกสู่ตลาดและหลังออกสู่ตลาด รวมถึงการออกกฎหมายลำดับรอง เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. นี้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม อย. ไม่ได้เป็นเพียงหน่วยงานภาครัฐแห่งเดียวที่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ แต่ยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่นที่มีการดำเนินการภายใต้กฎหมายนี้ด้วย ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมธุรกิจพลังงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ มีเจตนารมณ์เพื่อกำกับดูแลการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตราย โดยมุ่งหมายที่จะป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมจากการใช้วัตถุอันตรายนั้นตามวัตถุประสงค์การใช้โดยปกติ

ความผิดที่เป็นโทษปรับสถานเดียวใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ เป็นกฎหมายที่จัดอยู่ในบัญชี 2 ท้าย พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ มีบทกำหนดโทษที่เป็นโทษปรับสถานเดียวอยู่หลายมาตรา โดยสามารถจัดประเภทได้เป็น 4 กลุ่ม ตามตารางที่ 2 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำผิดอันเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ไม่ว่าจะโดยการตรวจสอบการกระทำความผิดโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมีผู้ร้องเรียนผ่านทางระบบรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการออกตรวจสอบสถานที่ที่พบการกระทำความผิดหรือได้รับเรื่องร้องเรียน พร้อมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดี และหากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมมานั้นเพียงพอต่อการดำเนินคดีแล้ว จะส่งสรุปสำนวนพร้อมทั้งพยานหลักฐานเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาเพื่ออนุมัติดำเนินคดี โดยผ่านความเห็นจากกองกฎหมาย อย. ในการตรวจสอบความถูกต้องและพยานหลักฐานของสำนวนว่าเพียงพอและครบถ้วนในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่อย่างไร

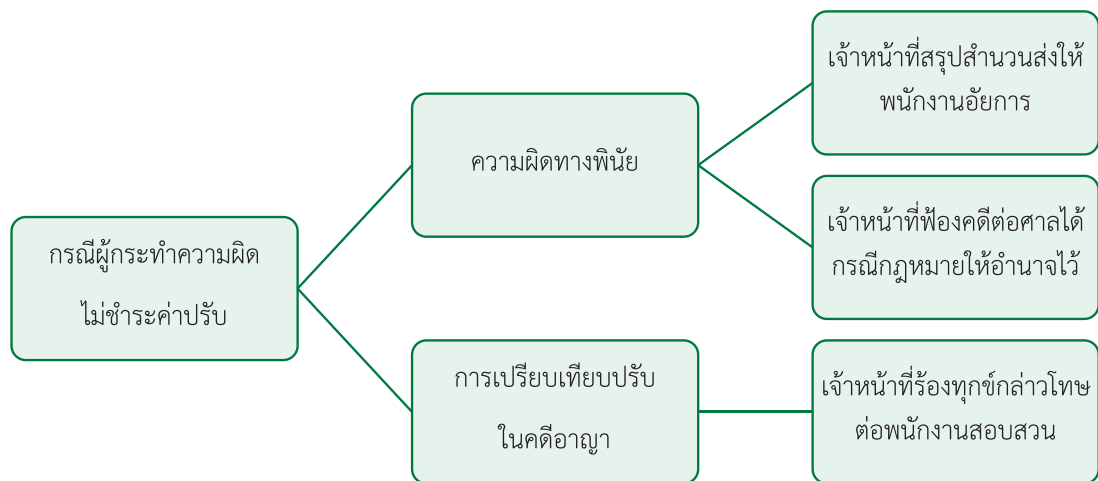
หากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเปรียบเทียบปรับ
หรือไม่มาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนด
ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
ว่าด้วยการพิจารณาทางคดี พ.ศ. 2562 ก็ได้ให้
อำนาจกองกฎหมาย อย. ในการทำหนังสือร้องทุกข์
กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้ผู้กระทำ
ความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

ความผิด (มาตรา)	บทกำหนดโทษ (มาตรา)	บทกำหนดโทษ (มาตรา)
1. ผ่าฝืน ม.30 และ ม.31	ม.81	ปรับไม่เกิน 10,000 บาท
2. ผ่าฝืน ม.44(2)	ม.74/3 วรรคหนึ่ง	ปรับไม่เกิน 10,000 บาท
3. ผ่าฝืนมาตรา 45 (กรณีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3)	- ม.75 วรรคสอง (ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองฯ) ฝ่าฝืน ม.45(1), 45(5) โดยประมาท	ปรับไม่เกิน 500,000 บาท
ทั้งนี้ หากเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2	*ม.45(5) ในกรณีถูกเพิกถอนทะเบียนเพราะอาจเกิดอันตราย	
ให้ระวางโทษสองในสาม (ม.79) และ	- ม.76 วรรคสอง (ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองฯ)	
หากเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1	ฝ่าฝืน ม.45(2), 45(5) โดยประมาท	
ให้ระวางโทษทั้งหนึ่ง (ม.80)	*ม.45(5) ในกรณีถูกเพิกถอนทะเบียนเพราะไม่มีประโยชน์ ตามที่ขึ้นทะเบียนไว้	ปรับไม่เกิน 400,000 บาท
	- ม.77 วรรคสอง (ผู้ใดฝ่าฝืน ม.45(3) โดยประมาท)	
		ปรับไม่เกิน 80,000 บาท
4. ผู้ใดขายวัตถุอันตรายที่	ม.83 วรรคสอง (ฝ่าฝืนโดยประมาท)	ปรับไม่เกิน 40,000 บาท
- ไม่มีฉลาก หรือมีฉลากที่ไม่ถูกต้อง หรือ		
- มีฉลากที่คณะกรรมการสั่งเลิกใช้หรือ		
ให้แก่ไปตาม ม.50 (ฉลากไม่เป็นไปตาม		
ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด)		

มาตรา 45 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ดังต่อไปนี้ (1) วัตถุอันตรายปลอม (2) วัตถุอันตรายผิดมาตรฐาน (3) วัตถุอันตรายเสื่อมคุณภาพ (4) วัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ (5) วัตถุอันตรายที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน

จากสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และ พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ที่ได้กล่าวไปข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการทางคดีตามกฎหมายทั้งสองฉบับมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะความแตกต่างที่สำคัญคือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับ กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ลดขั้นตอนของการดำเนินคดี

ผ่านทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนออกไป โดยให้เจ้าหน้าที่สรุปสำนวนส่งให้พนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีต่อศาลต่อไป หรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้เองกรณีกฎหมายให้อำนาจไว้ ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รักษาการตามกฎหมายในการดำเนินการทางคดีในความผิดทางพินัยกับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว (กรณีผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ)

บทสรุป

พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีสถานะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดให้ความผิดที่เป็นโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายเฉพาะในระดับ พ.ร.บ. เป็นความผิดทางพินัยที่จะตกอยู่ภายใต้เจตนารมณ์และหลักเกณฑ์วิธีการเดียวกันตามที่กำหนด ซึ่งเป็นผลดีหลายประการต่อผู้กระทำความผิดและประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด เช่น การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยโดยอาศัยพิจารณาจากข้อเท็จจริง สภาวะและพฤติการณ์ต่าง ๆ ของ

ผู้กระทำความผิด และเปิดโอกาสให้มีการผ่อนชำระค่าปรับ ทำงานบริการสังคม หรือบริการสาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยให้เป็นประวัติอาชญากรรม ทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงอันเป็นโทษปรับสถานเดียว และมีการตัดกระบวนการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนออกจากกระบวนการพิจารณาความผิด

ทางพินัย โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการส่งสรุป
สำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลต่อไป
ทำให้ลดภาระของพนักงานสอบสวน ลดขั้นตอน
การปฏิบัติงาน ประหยัดทรัพยากรภาครัฐ ทำให้
ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมมีความคล่องตัว
มากขึ้นอีกด้วย ดังนั้น การมีผลบังคับใช้ของกฎหมาย
ฉบับนี้จึงเป็นผลดีต่อประชาชนผู้อยู่ใต้การบังคับใช้
กฎหมาย และมีผลดีต่อกระบวนการยุติธรรม
ในเชิงระบบ

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของการกำกับ
ดูแลผลิตภัณฑ์ที่เป็นวัตถุอันตรายภายใต้บังคับ
ของ พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ อันเป็นกฎหมายที่อยู่ใน
บัญชี 2 ท้าย พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ
ยังมีข้อสังเกตที่น่ากังวลบางประการ กล่าวคือ
แนวคิดของการปรับเป็นพินัยคือการปรับเปลี่ยน
ความผิดที่ไม่ร้ายแรงในกฎหมายเฉพาะที่มีลักษณะ
เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เป็นความผิด
ทางพินัย แต่เมื่อพิจารณาความผิดที่มีโทษปรับ
สถานเดียว ตามที่บัญญัติใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ
แล้ว พบว่าบางความผิดในกลุ่มนี้อาจมิใช่ความผิด
ที่ไม่ร้ายแรงเสมอไป เช่น หากผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา
45(1) โดยการนำเข้าวัตถุอันตรายปลอม แม้กระทำ
โดยประมาท มาตรา 75 วรรคสอง กำหนดให้
ระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 บาท การบัญญัติ
บทลงโทษดังกล่าวก็เพื่อป้องปรามการกระทำ
ความผิด เนื่องจากการได้รับการสัมผัสกับวัตถุ
อันตรายปลอมอาจก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อ
ร่างกายของสิ่งมีชีวิตและอาจมีผลกระทบอย่างมาก

ต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจะพิจารณาว่าความผิด
โทษปรับสถานเดียวฐานใด จะสามารถปรับเป็น
ความผิดทางพินัยได้หรือไม่ ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์
และความมุ่งหมายของการบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ
ประกอบด้วยเป็นสำคัญ

หากกฎหมายเฉพาะนั้นอยู่ในบัญชี 2
ท้าย พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ การเปลี่ยน
ความผิดโทษปรับสถานเดียวให้เป็นความผิดทาง
พินัยนั้น มาตรา 40 ระบุว่า “ความผิดอาญาที่
มีโทษปรับสถานเดียว จะเปลี่ยนเป็นความผิด
ทางพินัยก็ได้” หมายความว่าไม่ได้เป็นการบังคับว่า
ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมาย
ในบัญชี 2 ทั้งหมดจะต้องถูกเปลี่ยนเป็นความผิด
ทางพินัย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐผู้รักษาการตาม
กฎหมายเฉพาะอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนบางมาตรา
โดยอาจจะระบุเงื่อนไขในการปรับเปลี่ยน หรืออาจจะ
ไม่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยเลยก็ได้ หากพิจารณา
แล้วว่าการเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย อาจไม่ตรง
ตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของการบังคับ
การให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ

สุดท้ายนี้ การดำเนินการให้เป็นไปตาม
พ.ร.บ. ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น ยังคงต้อง
อาศัยรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ
เพิ่มเติมจากกฎกระทรวง และกฎหมายลำดับ
รองอื่น ๆ ที่จะออกมารองรับในอนาคต เพื่อให้
การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้มี
ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ
ผู้รับผิดชอบในกฎหมายเฉพาะจึงจำเป็นที่จะต้อง

พิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินการปรับใช้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เพื่อให้สามารถสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ให้เกิดผลดีแก่ประชาชนและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 139, ตอนที่ 66 ก (ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2565).
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134, ตอนที่ 40 ก (ลงวันที่ 6 เมษายน 2560).
3. พระราชบัญญัติวิฤตอันตราย พ.ศ. 2535. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109, ตอนที่ 39 ก (ลงวันที่ 6 เมษายน 2535) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
4. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สรุปสาระสำคัญจากเสวนาวิชาการหัวข้อ “ลบบประวัติ ล้างความผิด คืนชีวิตด้วยสิทธิตามกฎหมาย” [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2022 [เข้าถึงเมื่อ 23 ก.พ. 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.law.tu.ac.th/seminar-summary-deletion-of-criminal-records/>
5. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73, ตอนที่ 95 ก (ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499).
6. สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. แนวทางสู่การปฏิรูปการกำหนดโทษในทางกฎหมายไทย. จุลินิติ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 23 พ.ค. 2566]; 19(3):1-28. เข้าถึงได้จาก: [https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/1interview/IN109\(1\).pdf](https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/1interview/IN109(1).pdf)
7. อริยพร โพธิ์ใส. สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน. จุลินิติ [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 23 พ.ค. 2566]; 18(5):143-154. เข้าถึงได้จาก: https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/11all/all89.pdf
8. พัชรา พุกเศรษฐี. การปรับเป็นพินัยแทนการลงโทษปรับทางอาญาและปกครองของประเทศไทย. วารสารบทความทางวิชาการ [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 22 พ.ค. 2566]; 2(3): 5-9. เข้าถึงได้จาก: https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/253/files/san/A2_3_64.pdf
9. พลวัฒน์ โรจน์บุญฤทธิ์. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 “ตอนที่ 1”. ข่าวเนติบัณฑิตยสภา [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 22 พ.ค. 2566]; 35(401): 18-21. เข้าถึงได้จาก: https://www.thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/1_%20

Kongklang/Pra_chasamphan/khao_
netibandityotpha/2022/Dec2022.pdf

10. ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและ
ยว่าด้วยการพิจารณาทางคดี พ.ศ. 2562.
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136, ตอนพิเศษ
91 ง (ลงวันที่ 10 เมษายน 2562).

11. ระเบียบคณะกรรมการวัตถุอันตราย ว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบปรับตาม
พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2563. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138,
ตอนพิเศษ 10 ง (ลงวันที่ 13 มกราคม 2564).